

ผลของการอบแห้งด้วยลมร้อนต่อการเปลี่ยนแปลงสีและปริมาณสารไมทราไจนีน ของใบกระท่อม

Effect of Hot Air Drying on Color Changes and Mitragynine Content of Kratom Leaves

จันทิมา ชั่งสิริพร,^{1*} พฤกระยา พงศ์ยี่หล้า¹ และนิรณา ชัยฤกษ์¹
Juntima Chungsiriporn,^{1*} Prukraya Pongyeela¹ and Nirana Chairer¹

Received 9 March 2023, Revised 24 May 2023, Accepted 1 June 2023

ABSTRACT

Kratom is an herbal leaf from a tree of the Rubiaceae family. The main component of the leaves is mitragynine, which is an alkaloid exhibiting both stimulant and opioid-like effects. The aim of this study was to investigate the effect of hot air drying at 40, 50, 60 and 70°C on color changes and mitragynine content. The results showed that hot air drying at 40-70°C significantly affected the color of kratom leaves. L^* decreased with increasing drying temperature. a^* , b^* and browning index (BI) also increased with increasing drying temperature. Air drying resulted in a significant decrease in the mitragynine content ($p < 0.05$). In this research kratom leaves of red vine, green vine and serrate apex varieties dried by hot air at 40°C had the highest mitragynine contents at 7.18, 8.23 and 7.21 mg/g, respectively.

Keywords: Kratom, Drying, Mitragynine, Color value

บทคัดย่อ

กระท่อม เป็นพรรณไม้ยืนต้นในวงศ์ Rubiaceae สารสำคัญที่พบในใบกระท่อม คือ ไมทราไจนีน (Mitragynine) ซึ่งเป็นสารอัลคาลอยด์ชนิดหนึ่งมีทั้งฤทธิ์กระตุ้นและฤทธิ์คล้ายโอปิออยด์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการอบแห้งลมร้อนที่อุณหภูมิ 40, 50, 60 และ 70°C ต่อการเปลี่ยนแปลงของค่าสีและปริมาณสารไมทราไจนีน พบว่า การอบแห้งด้วยลมร้อนที่อุณหภูมิ 40-70°C ส่งผลต่อสีของใบกระท่อมอย่างมีนัยสำคัญ ในค่าสี L^* จะมีค่าลดลงตามอุณหภูมิการอบแห้งที่สูงขึ้น ส่วนค่าสี a^* , b^* และดัชนีการเปลี่ยนสีน้ำตาล (BI) จะเพิ่มขึ้นตามอุณหภูมิการอบแห้งที่สูงขึ้น การอบแห้งด้วยลมร้อนทำให้ปริมาณสารไมทราไจนีนลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) งานวิจัยนี้พบว่าการอบแห้งใบกระท่อมพันธุ์ก้านแดง ก้านเขียว และหางกิ้ง ด้วยลมร้อนที่อุณหภูมิ 40°C มีปริมาณไมทราไจนีนสูงสุด เท่ากับ 7.18, 8.23 และ 7.21 mg/g ตามลำดับ

คำสำคัญ: กระท่อม อบแห้ง ไมทราไจนีน ค่าสี

^{1*} สาขาวิชาวิศวกรรมเคมี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

Department of Chemical Engineering, Faculty of Engineering, Prince of Songkla University, Hat Yai Songkhla 90110, Thailand.

* Corresponding author: Tel: 0-7428-7285, E-mail address: juntima.c@psu.ac.th

คำนำ

กระท่อม *Mitragyna speciosa* (Korth.) Havil เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง มีความสูงประมาณ 12-15 m เป็นพืชประจำถิ่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในบรรดาสารออกฤทธิ์ทางชีวภาพที่สำคัญพบว่า ไมทราไจนีน (*Mitragynine*) เป็นอัลคาลอยด์ (Alkaloid) หลักของใบกระท่อม สกัดได้เฉพาะจากพืชกระท่อมเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบปริมาณไมทราไจนีนที่สกัดได้จากใบกระท่อมของประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย พบว่า สารไมทราไจนีนที่สกัดจากใบกระท่อมของประเทศไทยมีปริมาณสูงถึง 66.2% ของอัลคาลอยด์ทั้งหมด (สุจิตรา, 2549)

การใช้ประโยชน์ของสารไมทราไจนีนนั้น จะเป็นการใช้ประโยชน์ในรูปแบบสมุนไพรผ่านใบกระท่อม โดยในสมัยโบราณมีการใช้ใบกระท่อมเพื่อบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ รักษาการติดเชื้อมะเร็งในลำไส้ ลดไข้ บรรเทาอาการเมื่อยล้า เพิ่มพลังกำลัง บรรเทาอาการท้องร่วง โดยใบสดหรือใบแห้งมาเคี้ยว สูบ หรือชงเป็นน้ำชา (อำนาจ, 2565) แต่ในปัจจุบันมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาสารไมทราไจนีนให้เป็นยาแก้ปวดในกลุ่ม Opioid analgesic และใช้ลดอาการท้องเสีย ลดการหลังกรดในกระเพาะอาหาร เพิ่มการดูดกลับของน้ำตาลกลูโคส และต้านการซึมเศร้า (มูรณีย์, 2564)

การอบแห้งเป็นวิธีหนึ่งในการเก็บรักษาและแปรรูปอาหาร โดยการอบแห้งจะช่วยลดความชื้นในอาหารลงได้ เพื่อป้องกันการเกิดเชื้อรา แบคทีเรีย และสามารถเพิ่มอายุการเก็บรักษาของผลิตภัณฑ์ได้ อย่างไรก็ตาม การอบแห้งด้วยลมร้อนอาจส่งผลต่อคุณภาพของผลไม้และผัก โดยเฉพาะเมื่อใช้อุณหภูมิที่สูงเกินไปหรือความเร็วของลมไม่เหมาะสม *Singh et al.* (2016) ได้ศึกษาผลกระทบของการอบแห้งด้วยลมร้อนต่อคุณภาพ

ของผลไม้และผัก พบว่า การอบแห้งด้วยลมร้อนสามารถลดความชื้นและยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อราและแบคทีเรียได้ แต่การใช้อุณหภูมิที่สูงเกินไปอาจทำให้คุณภาพของผลไม้และผักเสียหายได้ *Singh et al.* (2013) ได้ศึกษาการลดความชื้นของแป้งโอคร่าด้วยลมร้อน พบว่า อุณหภูมิและความเร็วลมมีผลต่อความเร็วในการลดความชื้น *Xiao et al.* (2015) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสีและคุณสมบัติด้านออกซิเดชันของพริกแดง หลังจากการอบแห้งด้วยลมร้อนและการอบแห้งด้วยการใช้ไมโครเวฟผสมกับลมร้อน พบว่า การใช้ไมโครเวฟผสมกับลมร้อนช่วยเพิ่มคุณภาพของพริกหลังจากการอบแห้ง และ *Öztürk & Kivrak* (2011) ศึกษาผลของอุณหภูมิในการอบแห้งต่อคุณสมบัติต่างๆ ของสารสกัดเปลือกทับทิม พบว่า อุณหภูมิในการอบแห้งส่งผลต่อสีและความสว่างของสารสกัด ขณะเดียวกันความสามารถในการต้านออกซิเดชันของสารสกัดเพิ่มขึ้นเมื่ออุณหภูมิในการอบแห้งสูงขึ้น

งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุณหภูมิในการอบแห้งที่ส่งผลต่อคุณภาพสีและปริมาณสารไมทราไจนีนของใบกระท่อมสายพันธุ์ก้านแดง ก้านเขียว และหางกั้ง โดยทำการอบแห้งใบกระท่อมด้วยตู้อบลมร้อนที่อุณหภูมิ 40-70°C วิเคราะห์ปริมาณสารไมทราไจนีนด้วยเครื่อง HPLC และวิเคราะห์ค่าสีของใบกระท่อมที่ผ่านการอบแห้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงกระบวนการอบแห้งที่เหมาะสมและได้ใบกระท่อมแห้งที่มีคุณภาพต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

การเตรียมวัตถุดิบ

นำใบกระท่อมพันธุ์ก้านแดง ก้านเขียว และหางกั้ง อายุ 2 ปี จากจังหวัดพัทลุง คัดใบที่มี

ความสมบูรณ์ หากค่าความชื้นของใบกระท่อมด้วยวิธี AOAC (2011) เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการคำนวณหาอัตราการอบแห้ง

การอบแห้ง

ตู้อบลมร้อนขนาด 0.18 m³ มีการให้ความร้อนด้วยชุดให้ความร้อน (Heater) พร้อมระบบควบคุมอุณหภูมิ และมีเครื่องชั่งน้ำหนักอัตโนมัติด้วยชุด load cell อบแห้งใบกระท่อมความชื้นตั้งต้น 76% ที่อุณหภูมิ 40, 50, 60 และ 70°C ด้วยความเร็วลมคงที่ที่ 0.83 m/min จนมีความชื้นสุดท้าย 5% หลังจากนั้นนำไปบดให้ละเอียด เก็บในถุงซิปลงสำหรับมาทำการวิเคราะห์ค่าสีและการสกัดไมทราเจนีน

การวิเคราะห์ค่าสี

นำใบกระท่อมจากการอบแห้งที่อุณหภูมิ 40, 50, 60 และ 70°C มาบดละเอียดขนาด 20 mesh เพื่อวัดสีด้วยเครื่องวัดสีรุ่น ColorFlex EZ ใช้ระบบสี CIE L*, a* และ b* และดัชนีการเกิดสีน้ำตาล (Browning index, BI) (Araujo *et al.*, 2016) จากสมการ 1

$$BI = 100 \times (x - 0.31) / 0.17 \quad (1)$$

เมื่อ

$x = (a^* + 1.75L^*) / (5.645L^* + a^* - 3.012b^*)$
L*, a* และ b* คือ ค่าความสว่าง ค่าความเป็นสีเขียว และค่าความเป็นสีเหลืองของใบกระท่อมอบแห้ง

การสกัดใบกระท่อม

นำใบกระท่อมบดละเอียดขนาด 20 mesh ปริมาณ 5 g นำมาสกัดด้วยตัวทำละลายเมทานอล ความเข้มข้น 100% ปริมาณ 50 mL ร่วมกับวิธีอัลตราโซนิกโดยการนำส่วนผสมมาวางในเครื่องอัลตราโซนิกที่มีความถี่ 45 kHz อุณหภูมิการสกัด 50°C เวลาการสกัด 3 h นำส่วนผสมสารสกัดที่ได้มากรองเอากากออกด้วยถุงกรอง จากนั้นนำสารผสม

เข้าเครื่องหมุนเหวี่ยงเพื่อปั่นเหวี่ยงที่ความเร็วรอบ 3000 rpm เป็นเวลา 6 min จะได้เป็นสารสกัดใสสำหรับนำไปวิเคราะห์สารไมทราเจนีนด้วยเทคนิค HPLC-DAD

การวิเคราะห์สารไมทราเจนีนด้วยเทคนิค HPLC-DAD

ทำการเตรียมกราฟมาตรฐาน (Calibration curve) โดยใช้สารละลายมาตรฐานที่ความเข้มข้น 0, 10, 20, 30 และ 40 ppm ใช้สภาวะของการวิเคราะห์หาปริมาณสารไมทราเจนีนในใบกระท่อมด้วยเครื่องวิเคราะห์ HPLC ดังนี้ (Wungsintaweekul *et al.*, 2012)

อัตราการไหลสารมาตรฐาน : 1.0 mL/min

เฟสเคลื่อนที่ : อาซีโตไนโตรลล์ : แอมโมเนียมอะซิเตท เข้มข้น 20 mM (pH 6) อัตราส่วน (65:35)

ชนิดคอลัมน์ : Supelco C18, 5 μm ขนาดคอลัมน์ : 250 x 4.6 mm

อุณหภูมิคอลัมน์ : 35°C

นำข้อมูลสารละลายมาตรฐานที่ได้จากการวิเคราะห์มาพลอตกราฟโดยให้แกน y เป็นพื้นที่ใต้พีคของสารไมทราเจนีน และแกน x เป็นความเข้มข้นเพื่อให้ได้กราฟมาตรฐาน (Standard curve) เตรียมสารละลายตัวอย่างจากการสกัดใบกระท่อมมาทำการกรองโดยใช้หัวกรองไนลอน (Verticlean Nylon Filter) ขนาดของรูพรุน 0.2 μm เพื่อใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ทำการทดสอบตัวอย่างละ 3 ครั้ง (n = 3) และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (±SD) และวิเคราะห์ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของข้อมูลโดยใช้ One-way Anova (Single factor) โดยใช้ Duncan multiple comparison tests ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 (p<0.05)

ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

ผลของอุณหภูมิการอบแห้งต่อคุณภาพสีใบกระท่อม

ผลการศึกษาคูณภาพด้านสีของการอบแห้งแบบลมร้อนใบกระท่อมสายพันธุ์ก้านเขียว ก้านแดง และหางกิ้ง ที่อุณหภูมิ 40, 50, 60 และ 70°C ใช้เวลาในการอบแห้ง เท่ากับ 250, 175, 145 และ 110 min ตามลำดับ (Figure 1) พบว่า การอบแห้งส่งผลให้ใบกระท่อมมีการเปลี่ยนแปลงสีจากสีเขียวเป็นสีน้ำตาล ผลของค่าสีใบกระท่อมตั้ง (Table 1) พบว่า อุณหภูมิที่ใช้อบแห้งส่งผลให้ค่าความสว่าง (L^*) ของใบกระท่อมทั้ง 3 สายพันธุ์ลดลง และเมื่อเพิ่มอุณหภูมิในการอบแห้ง รวมทั้งส่งผลให้ค่าความสีแดงสูงขึ้น (a^*) โดยที่อุณหภูมิอบแห้งที่สูงขึ้นใบกระท่อมแห้งที่ได้จะมีค่าดัชนีความเป็นสีน้ำตาล (BI) สูงขึ้นด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ

เนาวนิตย์ และคณะ (2556) ที่รายงานว่า ระดับอุณหภูมิลมร้อนส่งผลต่อค่าความสว่าง (L^*) โดยเมื่อระดับอุณหภูมิลมร้อนสูงมากขึ้นใบกระท่อมแห้งจะมีค่าความสว่างลดลง อาภัสสร และคณะ (2558) พบว่า การอบแห้งสาหร่ายทะเลด้วยลมร้อนที่อุณหภูมิ 50-70°C ทำให้ค่า a^* ของสาหร่ายทะเลมีค่าสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับสาหร่ายทะเลสด การอบแห้งด้วยลมร้อนส่งผลต่อสีอย่างมีนัยสำคัญในค่าสี L^* , a^* , b^* ความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงค่าสีโดยรวมจะเพิ่มขึ้นตามอุณหภูมิการอบแห้งที่ลดลง (พรพิชญ์ และคณะ, 2564) การเปลี่ยนแปลงของค่าสีที่เพิ่มขึ้นในตัวอย่างที่ผ่านการอบแห้งอุณหภูมิ 70°C เนื่องจากอุณหภูมิการอบแห้งที่สูงขึ้นอาจมีส่วนในการเร่งการเกิดปฏิกิริยาสีน้ำตาลและการเกิดปฏิกิริยาออกซิเดชันขององค์ประกอบอาหารได้ (Ortiz *et al.* 2013) ทำให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางเคมีของใบกระท่อมด้วย

Figure 1 The characteristics of kratom leaves were dried at different drying temperatures

Table 1 Effect of drying temperatures at 40, 50, 60 and 70°C on color value of kratom leaves

Sample	Temperature (°C)	Color value			
		a*	b*	L*	BI
Red vine	40	-0.99±0.01	19.67±0.02	41.93±0.11	58.95±1.02
	50	1.80±0.03	18.13±0.16	37.93±0.05	66.36±0.99
	60	3.81±0.05	19.72±0.22	34.78±0.13	87.95±1.14
	70	5.93±0.09	20.52±0.60	34.41±0.07	98.86±2.01
Green vine	40	0.27±0.03	19.01±0.04	41.40±0.09	59.71±0.09
	50	0.70±0.05	18.04±0.22	36.14±0.03	67.79±0.05
	60	1.15±0.03	18.60±0.23	34.58±0.07	76.13±1.42
	70	4.85±0.03	20.51±0.07	37.24±0.19	86.34±1.09
Serrate apex	40	-1.09±0.19	19.77±0.31	39.31±0.07	64.60±0.23
	50	1.06±0.02	19.68±0.01	36.93±0.08	74.81±1.24
	60	2.99±0.08	20.47±0.75	36.35±0.15	85.02±0.09
	70	3.96±0.06	21.23±0.20	35.38±0.13	94.96±0.87

Note : L* = lightness (+ = lighter, - = darker)

a* = red to green (+ = redder, - = greener)

b* = yellow to blue (+ = yellower, - = bluer)

ผลของอุณหภูมิการอบแห้งต่อปริมาณสาร ไมทราไจนีน

จากการวิเคราะห์สารมาตรฐานไมทราไจนีนด้วย HPLC-DAD พบว่า ตรวจเจอสารไมทราไจนีนที่เวลา 6.830 min (Figure 2) เมื่อนำข้อมูลที่ความเข้มข้น 0-40 ppm มาทำกราฟมาตรฐานมีค่า R² เท่ากับ 0.9956 ซึ่งมีสมการ $y = 133.2x$ ที่สามารถใช้คำนวณความเข้มข้นของปริมาณสารไมทราไจนีนในตัวอย่างใบกระท่อมได้

ปริมาณสารไมทราไจนีนของใบกระท่อมที่ผ่านการอบแห้งที่อุณหภูมิ 40, 50, 60 และ 70°C (Figure 3) พบว่า อุณหภูมิอบแห้งส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อปริมาณสารไมทราไจนีน โดยในใบกระท่อมพันธุ์ก้านแดง ก้านเขียว และหางกิ้ง จะมีปริมาณสารไมทราไจนีนสูงสุดที่อุณหภูมิการอบ 40°C เท่ากับ 7.18, 8.23 และ 7.21 mg/g ตามลำดับ และมีปริมาณไมทราไจนีนต่ำสุดที่อุณหภูมิ 70°C เท่ากับ 3.91, 6.55 และ 4.44 mg/g

ตามลำดับ โดยมีปริมาณสารไมทราไจนีน ลดลงเฉลี่ย 34% แสดงให้เห็นว่าปริมาณสารไมทราไจนีนที่มีแนวโน้มลดลงตามอุณหภูมิการอบแห้งที่เพิ่มขึ้นจาก 40 เป็น 70°C สอดคล้องกับ Vega-Galvez *et al.* (2012) พบว่า เมื่อเพิ่มอุณหภูมิขึ้น 20°C ระหว่าง 40 ถึง 80°C จะทำให้ปริมาณสารและความสามารถในการต้านอนุมูลอิสระของแอปเปิ้ลลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ Niamnuy *et al.* (2013) พบว่าเมื่ออุณหภูมิการอบแห้งใบบัวบกเพิ่มขึ้น จะทำให้ความสามารถในการยับยั้งอนุมูลอิสระมีค่าลดลง และตัวอย่างที่ทำแห้งที่อุณหภูมิ 50°C มีปริมาณอัลคาลอยด์สูงกว่าตัวอย่างที่แห้งที่อุณหภูมิ 80°C (Adewole *et al.*, 2022) ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงปริมาณสารไมทราไจนีนภายหลังการอบแห้ง เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำมาใช้ในการพิจารณาอุณหภูมิการอบแห้งที่เหมาะสมได้

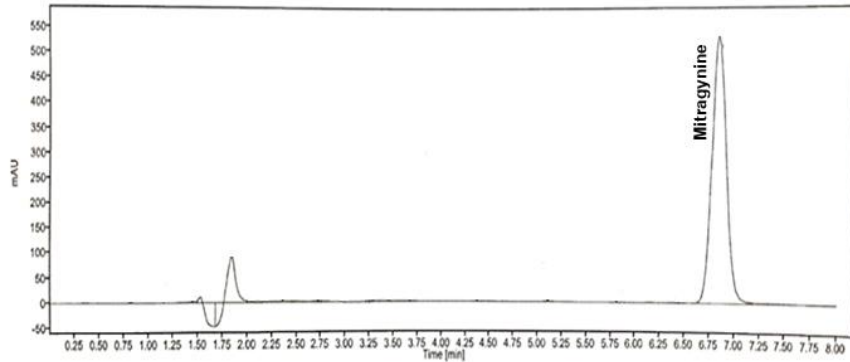

Figure 2 Chromatograms from HPLC-DAD of mitragynine standards

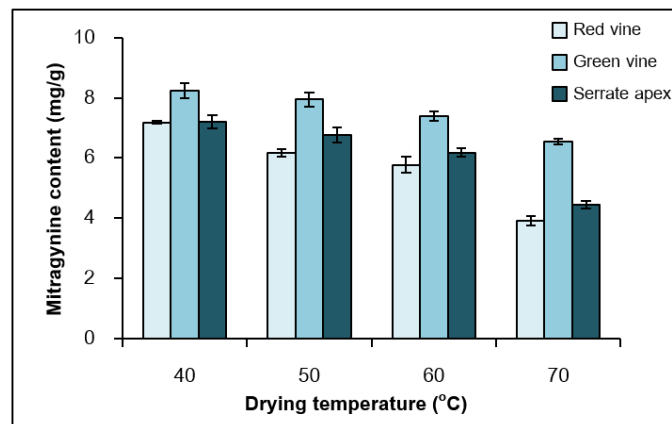

Figure 3 Mitragynine content in kratom leaves from different drying temperatures

สรุป

ผลของการอบแห้งใบกระท่อมสายพันธุ์ก้านแดง ก้านเขียว และหางกิ้ง ด้วยเครื่องอบแห้งลมร้อนที่อุณหภูมิ 40, 50, 60 และ 70°C ต่อการเปลี่ยนแปลงค่าสีและปริมาณสารไมโทราไจนีน พบว่า คุณภาพด้านสีของใบกระท่อมมีดัชนีการเปลี่ยนสีน้ำตาล (BI) ที่สูงขึ้นเมื่อเพิ่มอุณหภูมิการอบแห้ง โดยมีค่าความสว่าง (L^*) ที่ต่ำ และมีค่าสีแดง (a^*) ที่สูงขึ้น ที่อุณหภูมิอบแห้ง 40°C มีปริมาณสารไมโทราไจนีนสูงสุดของกระท่อมพันธุ์ก้านแดง ก้านเขียว และหางกิ้งเท่ากับ 7.18, 8.23 และ 7.21 mg/g ตามลำดับ

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณภาควิชาวิศวกรรมเคมี คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ที่

สนับสนุนสถานที่การทำวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

เนาวนิตย์ โพธิ์ศรี, พิมลพรรณ คงบุตร, เกียรติศักดิ์ อุตตะมะตึง, และฤทธิ อัครวราชันย์. (2556). อิทธิพลของอุณหภูมิต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราส่วนความชื้นและสีของใบสะระแหน่ การอบแห้งด้วยลมร้อน. *วารสารวิชาการ มทร. สุวรรณภูมิ*, 1(2), 103-114.

พรพิชญ์ ธรรมปัทม์, วีระยุทธ แสนมหาชัย, สุพรรณษา บ่อใหญ่, กมล พลคำ. (2564). ผลของการอบแห้งด้วยรังสีอินฟราเรดไกลและลมร้อนต่อคุณสมบัติทางกายภาพ เคมี และฤทธิ์การต้านอนุมูลอิสระของขมิ้นชัน. *วารสารเกษตรพระวรุณ*, 18(2), 8-15.

- มูรณีย์ มะแซ, จุไรทิพย์ หวังสินทวีกุล, ดาร์เนีย เจ๊ะหะ. (2564). ผลของน้ำต้มใบกระท่อมที่มีสารไมตราจัยนินขนาดสูงเป็นเวลานานต่อการทดสอบกิจกรรม การเคลื่อนไหวในหนูถีบจักร. ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 12 (1672-1682). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- สุจิตรา ทองประดิษฐ์โชติ.(2549). ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาของ Mitragynine สารสำคัญในใบกระท่อม. *จุลสารข้อมูลสมุนไพร*, 24(1), 6-16.
- อาภัสสร ศิริจริยวัตร, สุธิชา พิษสิงห์, ชาติสยาม ผลวิลัย. (2558). ผลของอุณหภูมิในการทำแห้งต่อคุณภาพของสาหร่ายทะเล. *วารสารวิทยาศาสตร์ มข.*, 43(3), 459-468.
- อำนาจ ธัญรัตน์ศรีสกุล. (2565). พืชกระท่อมกับการดูแลสุขภาพของคนไทย. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางสุขภาพ*, 5(1), 1-9.
- Adewole, O. A., Akintunde, A. O., Adewole, S. A., Adaramola, F. B., Daramola, A. S., Adetayo, M. O. (2022). Effect of Drying Temperature on the Phytochemical and Proximate composition of *Acalypha wilkesiana* Leaves. *Nigerian Research Journal of Chemical Sciences*, 10, 71-83.
- AOAC. (2011). *Official methods of analysis of association of official analytical chemists* (18th ed.). Gaithersburg: AOAC International
- Araujo, A. C., S. M. Oliveira, I. N. Ramos, T. R. S. Brandao, C. L. M. Silva. (2016). Influence of pretreatments on quality parameters and nutritional compounds of dried galega kale (*Brassica oleracea* L. Var.acephala). *Food and Bioprocess Technology*, 9, 872- 881. doi: 10.1007/s11947-016-1678-1.
- Niamnuy, C., Charoenchaitrakool, M., Mayachiew, P., Devahastin, S., (2013). Bioactive compounds and bioactivities of *Centella asiatica* (L.) Urban prepared by different drying methods and conditions. *Drying Technology*, 31(16), 2007-2015. doi: 10.1080/07373937.2013.839563.
- Ortiz, J., Lemus-Mondaca, R., Vega- Galvez, Ah-Hen K., Puente- Diaz L., Zura-Bravo L., Aubourg, S. (2013). Influence of air-drying temperature on drying kinetics, colour, firmness and biochemical characteristics of Atlantic salmon (*Salmo salar* L.) filets. *Food Chemistry*, 139, 162 – 169. Doi: 10.1016/j.foodchem.2013.01.037.
- Vega- Galvez, A., Ah-Hen, K., Chacana, M., Vergara, J., Martinez-Monzo, J., Garcia-Segovia, P., Lemus-Mondaca, R., Scala KD. (2012). Effect of temperature and air velocity on drying kinetics, antioxidant capacity, total phenolic content, colour, texture and microstructure of apple (var. Granny Smith) slices. *Food Chemistry*, 132(1) , 51- 59. doi: 10.1016/j.foodchem.2011.10.029.
- Wungsintaweekul, J., Choo- Malee, J., Charoonratana, T., Keawpradub, N. (2012). Methyl jasmonate and yeast extract stimulate mitragynine production in *Mitragyna speciosa*. *Biotechnology Letters*, 34, 1945– 1950. doi: 10.1007/s10529-012-0968-6.
- Singh, A. K., Goyal, R. K., Pandey, R. K. (2016). Quality aspects of fruits and vegetables dried by different drying techniques: A comprehensive review. *Journal of Food Science and Technology*, 53(2), 406-418.

- Singh, A. K., Goyal, R. K., Tiwari, G. (2013). Drying kinetics of high moisture okra (*Abelmoschus esculentus*) slices in a convective hot air dryer. *Journal of Food Science and Technology*, 50(6), 1222-1228.
- Xiao, G., Wang, S., Xie, S. (2015). Changes in color and antioxidant properties of red pepper (*Capsicum annuum* L.) after drying with hot air and microwave-assisted hot air. *Food Science and Technology Research*, 21(3), 465-471.
- Öztürk, B., Kivrak, N. (2011). Effect of drying temperature on color and antioxidant properties of freeze dried pomegranate peel extract. *Food and Bioprocess Processing*, 89(4), 466-471.